

## Utviklingen i mottakere av arbeidsavklaringspenger og personer med nedsatt arbeidsevne per 30.09.2022

Notatet er skrevet av Eirik Grønlien [eirik.gronlien@nav.no](mailto:eirik.gronlien@nav.no), 20.10.2022.

### *Sammendrag*

Antallet personer som mottok arbeidsavklaringspenger (AAP) i løpet av september 2022 var på 137 423. Det innebærer at 4 prosent av befolkningen i alderen 18-66 år mottok arbeidsavklaringspenger på dette tidspunktet, en økning på 0,1 prosentpoeng fra forrige kvartal. Antall personer som mottok arbeidsavklaringspenger har økt med 1 500 personer i løpet av tredje kvartal 2022, tilsvarende 1,1 prosent. Sammenliknet med året før har antallet mottakere økt med 6 300 personer, en økning på 4,8 prosent.

Ved utgangen av september 2022 var 202 419 personer i alderen 18-66 år registrert med nedsatt arbeidsevne. Dette var 200 flere enn utgangen av andre kvartal, en økning på 0,1 prosent. Antall personer registrert med nedsatt arbeidsevne har økt med rundt 5 800 personer, eller 2,9 prosent fra tilsvarende periode i 2021. Andelen personer med nedsatt arbeidsevne som mottok arbeidsavklaringspenger var ved utgangen av september på 65,8 prosent. En økning på 3,3 prosentpoeng fra fjoråret. Andelen personer med nedsatt arbeidsevne som mottok uføretrygd lå på 10,3 prosent, en økning på 0,2 prosentpoeng fra 2021.

## Stadig flere mottar AAP

Antall personer som mottar AAP økte med nær 1 500 personer det siste kvartalet og er omtrent på nivå med beholdningen i mars og april. Årsaken til reduksjonen i deler av andre kvartal var at svært mange forsvant ut av ytelsen ettersom de mottok AAP som arbeidssøker. Denne gruppen fikk ikke forlenget perioden ytterligere som følge av koronapandemien etter mars 2022 og flere gikk derfor til maks av perioden de kunne motta AAP. Antallet mottakere økte med over 6 300 fra tilsvarende periode i 2021.

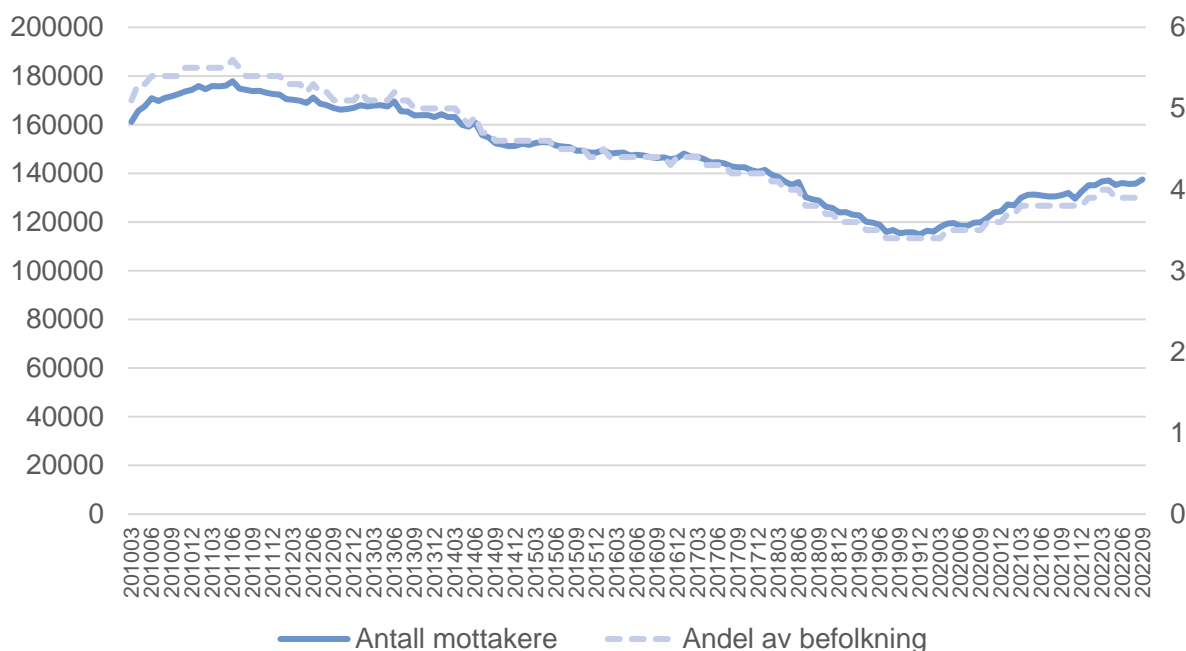
Koronapandemien har ført til en økning i antall personer som mottar AAP. Dette skyldes først og fremst at økt ledighet og utfordringer på arbeidsmarkedet som fører til at flere starter å motta AAP. Det er også sannsynlig at koronasykdom i seg selv kan ha medført en økning, men det er fortsatt svært få som mottar AAP med «koronarelaterte diagnoser»<sup>1</sup>. Samtidig har forlengelsene av ytelsen ført til at færre slutter å motta AAP. Totalt er antall personer som mottar AAP økt med nær 21 400 personer sammenliknet med februar 2020. Tidligere har det vært forventet at antallet ville reduseres etter hvert som arbeidsmarkedet bedrer seg og forlengelsene løper ut. Vi ser at allikevel at tilgangen øker med rundt 900 personer i tredje kvartal sammenliknet med tilsvarende periode i 2021. Samtidig har de fleste AAP mottakere fått forlenget ytelsen ut oktober 2022, og det er sannsynlig at avgangen vil øke i tråd med økt fokus på avklaring av denne gruppen frem mot 31. oktober, og kanskje spesielt i månedene etter. Det er usikkert i hvilken grad nye endringer i regelverket, som blant annet kan åpne for lengre stønadsløp, vil påvirke dette. Dette gjelder spesielt endring i unntaksbestemmelsene i §11-12 og karensregelverket i §11-31<sup>2</sup>. Arbeidsledigheten forventes å øke noe i andre halvår av 2022, og stige ytterligere i 2023 (Myklathun m.fl 2022). En svak økning i antall arbeidsledige vil isolert kunne medføre en økt tilgang, men det er lite sannsynlig at denne vil veie opp for økt avgang som følge av at forlengelsene løper ut i oktober, og at vi derfor samlet vil se en reduksjon i antall mottakere mot slutten av året.

---

<sup>1</sup> Koronarelaterte diagnoser er «Mistanke om covid-19 (R991)», «Påvist covid-19 (R992)», «Engstelig for sykdom i luftveiene (R27)» og «Risiko for sykdom/pålagt karantene (A23)»; <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/statistikk/sykefravar-statistikk/nyheter/okning-i-antall-nye-sykmeldte-med-koronarelaterte-diagnoser>.

<sup>2</sup> Kilde: <https://www.nav.no/no/person/innhold-til-person-forside/nyheter/endringer-i-reglene-for-arbeidsavklaringspenger-aap>

**Figur 1: Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger (venstre akse) og andel av befolkningen (høyre akse), i alderen 18-66 år. Antall. Alder. Mars 2010 - september 2022**



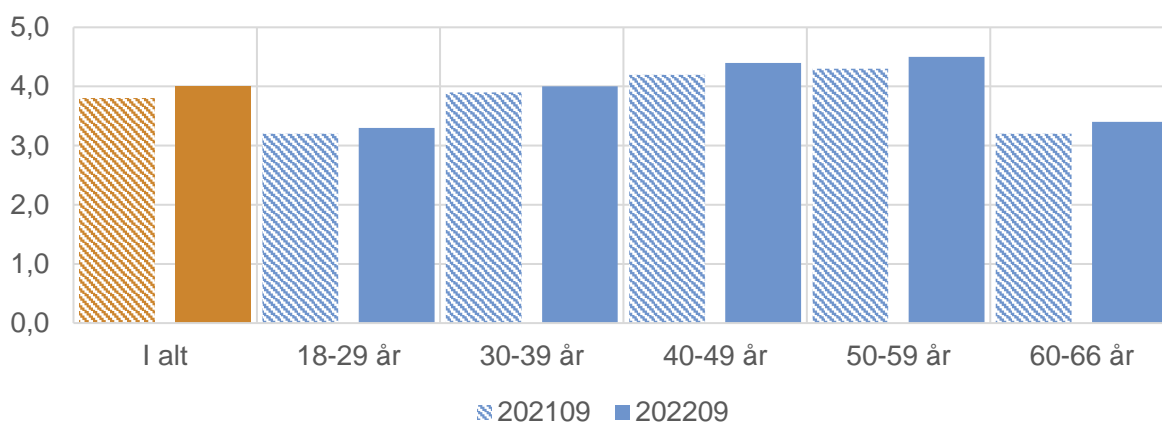
Kilde: NAV

## Størst økning blant eldre

Det er spesielt blant de eldste at vi ser en betydelig økning i andre kvartal. For dem i aldersgruppen 50 til 59 år steg antallet mottakere med over 500 personer, tilsvarende 1,6 prosent. For dem i gruppen 60 og eldre mottok nær 250 personer flere AAP, noe som utgjør en økning på 1,7 prosent. Antallet stiger for alle aldersgrupper, men for dem i aldersgruppen 18 til 29 år er endringen moderat med bare rundt 100 flere mottakere, eller 0,3 prosent økning. For de øvrige aldersgruppene (30-39 år og 40-49 år) stiger antallet med rundt 300 personer per aldersgruppe, eller omtrent 1 prosent.

Sammenliknet med året før er det en markant økning for alle aldersgrupper. Størst relativ økning er det for dem i gruppen 60 år og eldre med 9,2 prosent flere mottakere, noe som utgjør nær 1 300 personer. Deretter følger dem i gruppen 50 til 59 år med en økning på 6 prosent, eller 1 900 personer. For dem i aldersgruppen 30-39 år og 40-49 år stiger antall mottakere med 3,9 og 4,7 prosent, noe som utgjør hhv. 1 100 og 1 400 personer. For de under 30 var økningen noe lavere på 2,3 prosent, eller 600 personer.

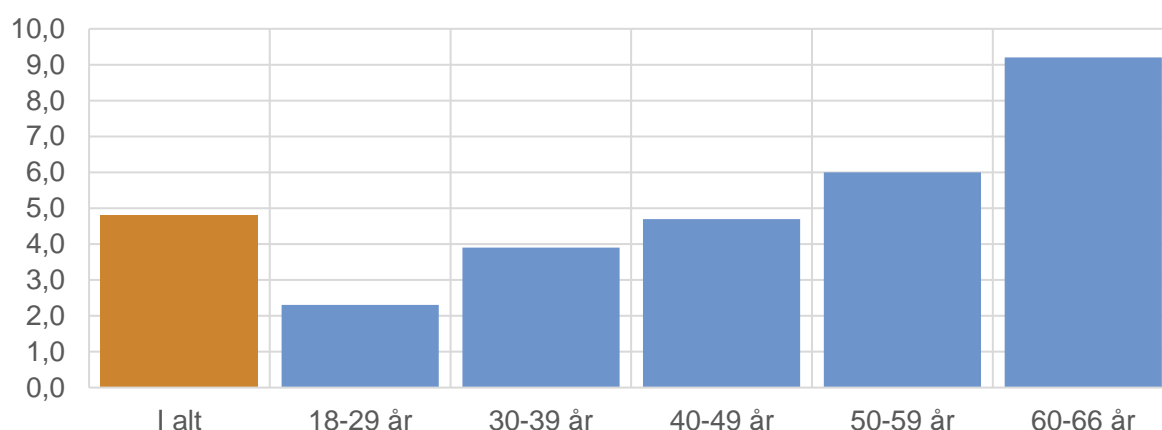
**Figur 2: Andel av befolkningen (18-66 år) som mottar arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Prosent. September 2021 og september 2022**



Kilde: NAV

Ved utgangen av tredje kvartal 2022 var andelen av befolkningen som mottok AAP høyest for aldersgruppene 40-49 og 50-59 år, hvor hhv. 4,4 og 4,5 prosent av befolkningen mottok AAP. Lavest var andelen blant de under 30 og dem i gruppen 60 og eldre hvor 3,3 og 3,4 prosent mottok AAP. Som andel av befolkning var det kun marginale endringer fra forrige kvartal. For dem under 40 år økte andelen med 0,1 prosentpoeng, mens for dem i alderen 40 og eldre økte andelen med 0,2 prosentpoeng.

**Figur 3. Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Endring fra september til september 2022**

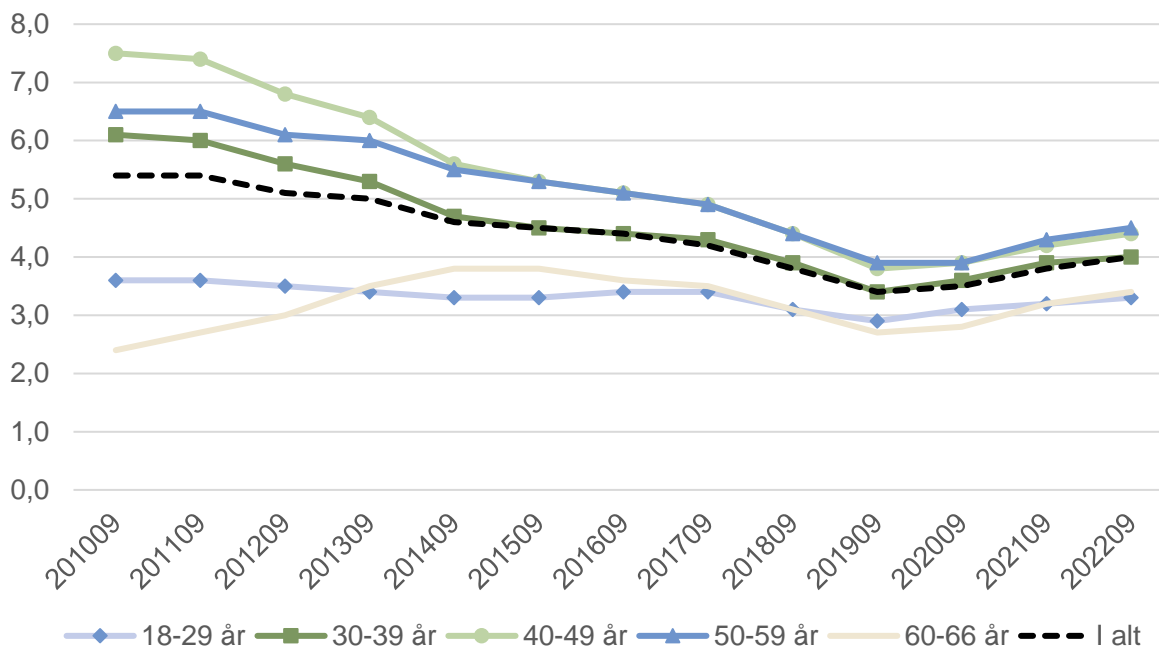


Kilde: NAV

Antall mottakere av AAP ble redusert frem mot 2019. Deretter økte andelen for alle aldersgrupper. Økningen etter 2019 skyldes delvis at personer kommer tilbake på AAP, enten etter en periode i karens eller et opphold av andre årsaker, men også blant dem som aldri tidligere hadde mottatt AAP var det en økning fra rundt 2019 (Lande, 2021). Etter 2020 har

samtidig koronapandemien ført til en økning i andelen som mottar AAP, noe som henger sammen med økt tilgang og redusert avgang i perioden.

**Figur 4. Andel av befolkningen (18-66 år) som mottar arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. September 2011 – september 2022**



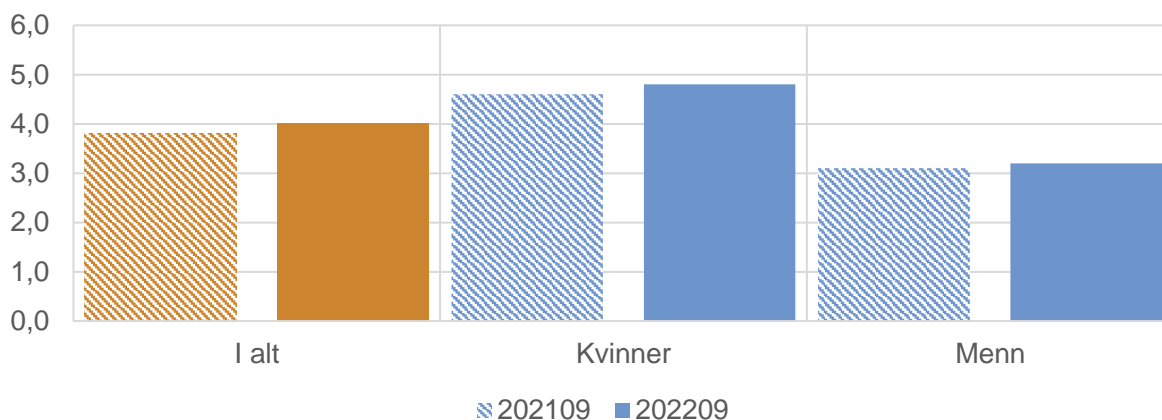
Kilde: NAV

### Flere menn startet med AAP

Antall personer som mottok AAP er økt for begge kjønn i løpet av tredje kvartal. Størst endring var det for menn hvor antall mottakere stiger med 1,5 prosent, eller 800 personer. Tilsvarende for kvinner var på 0,8 prosent, eller 600 personer.

Det siste året er antallet kvinner som mottar AAP steget betydelig, med nær 4 300 flere personer registrert som mottakere. Dette utgjør en økning på 5,6 prosent. For menn er antallet økt med rundt 2 000 flere personer, eller 3,8 prosent. Til tross for utviklingen i tredje kvartal utgjør kvinner derfor en større andel av det totale antall mottakere i dag, enn hva de gjorde for 1 år siden. Ved utgangen av september 2022 var 59,2 prosent av alle mottakere kvinner, en økning på 0,5 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2021.

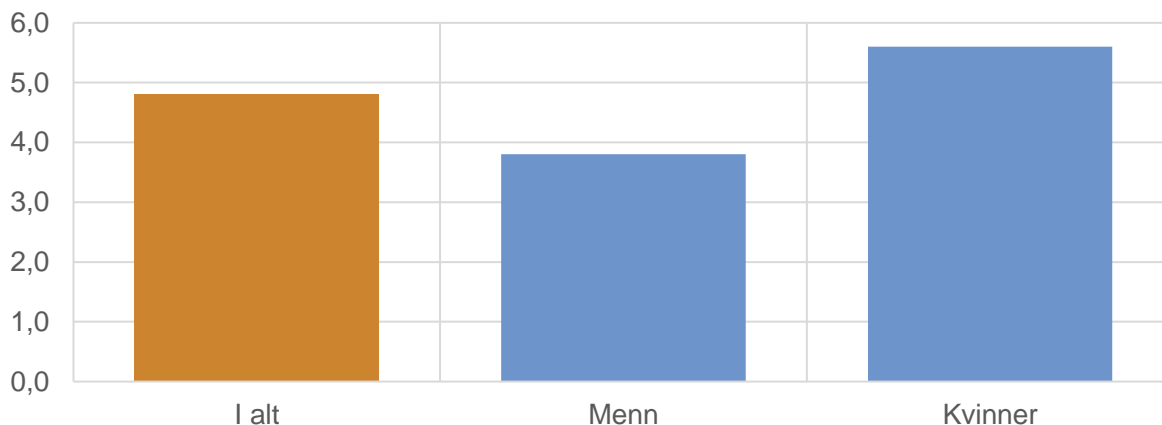
**Figur 5. Andel av befolkningen med arbeidsavklaringspenger. Andel. Kjønn. September 2021 og september 2022.**



Kilde: NAV

Utviklingen gjenspeiles i andelen av befolkningen som mottar AAP. I september 2022 mottok 3,2 prosent av alle menn i aldersgruppen 18 til 66 år AAP. Tilsvarende andel for kvinner var på 4,8 prosent. For menn er andelen marginalt økt med 0,1 prosentpoeng fra forrige kvartal, mens for kvinner er andelen stabil. Sammenliknet med året før er det en tilsvarende økning for menn, mens for kvinner er andelen steget med 0,2 prosentpoeng. Kjønnfordelingen totalt gjenspeiler situasjonen for sykefravær og uføretrygd (Kalstø og Kann 2018), men forskjellen er generelt større for disse trygdeordningene.

**Figur 6. Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Endring fra september 2021 til september 2022**



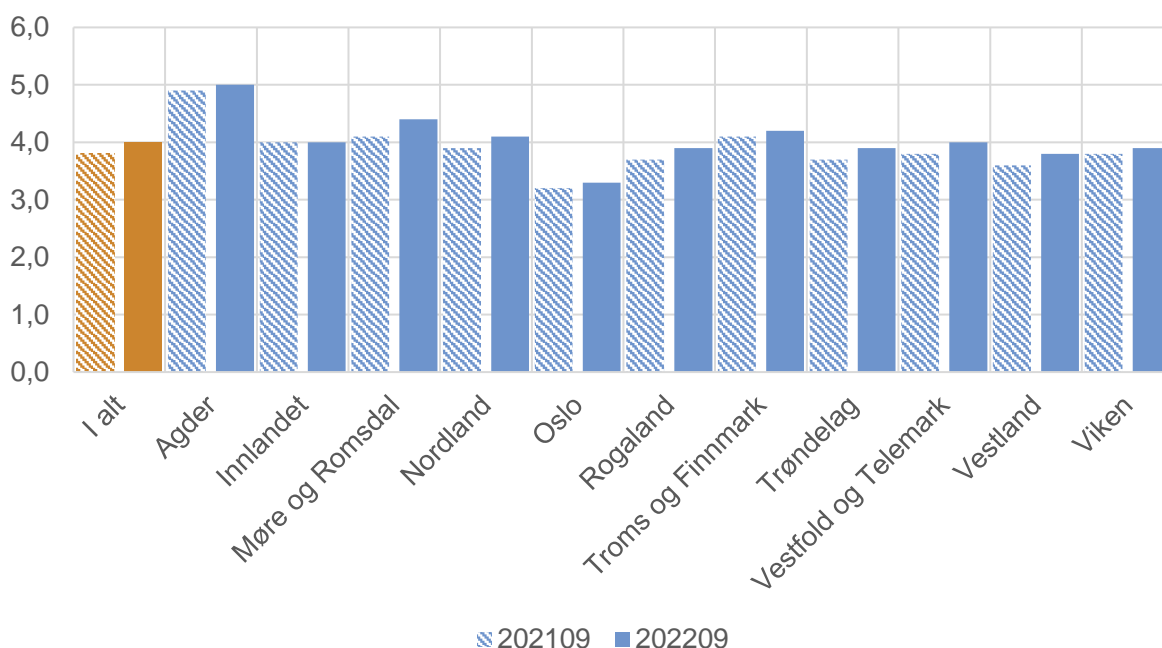
Kilde: NAV

## Store fylkesvise variasjoner

Utviklingen i tredje kvartal viser at det blir flere mottakere av AAP i nesten alle fylker. Størst økning er det for Viken og Vestfold og Telemark hvor antall som mottar AAP er økt med hhv. 2,1 og 1,9 prosent. Deretter følger Oslo og Møre og Romsdal, begge med en økning på 1,7 prosent. For Agder, Nordland og Rogaland øker antallet med rundt 1 prosent, mens det for øvrige fylker er nær stabilt (mindre enn 0,5 prosent endring).

Sammenliknet med året før er det en økning i alle fylker. Størst økning ser vi i Rogaland, hvor antall mottakere steg med 7,7 prosent. Deretter følger Møre og Romsdal og Vestland med 6,7 og 6,8 prosent økning. Antallet stiger bare marginalt i Innlandet mens det har vært en svak økning i Troms og Finnmark og Oslo på hhv. 1,7 og 2,6 prosent.

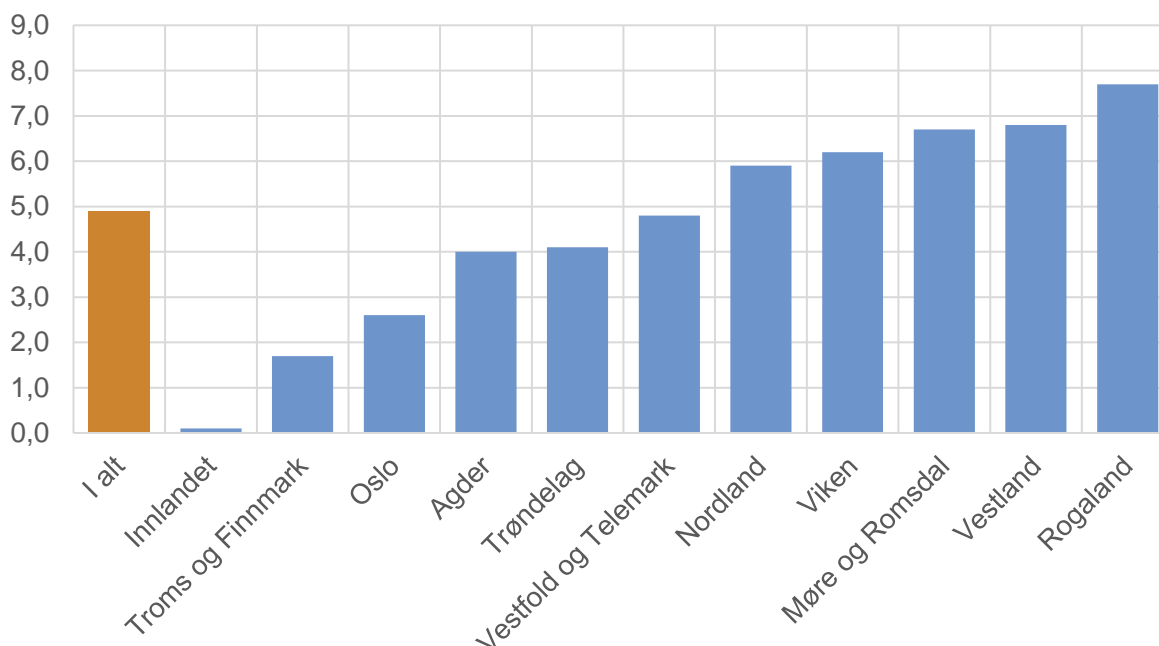
**Figur 7. Andel av befolkningen med arbeidsavklaringspenger. Andel. Fylke. September 2021 og september 2022.**



Kilde: NAV

Målt som andel av befolkningen er det Agder som har det høyeste antall AAP mottakere i september 2022 med 5 prosent av alle i aldersgruppen 18 til 66 år. Deretter følger Møre og Romsdal (4,4 %), Troms og Finnmark (4,2 %), Nordland (4,1 %) og Innlandet (4,0%). For de fleste andre fylker ligger andelen rett under 4 prosent. Lavest andel er det i Oslo, hvor andelen mottakere ligger på 3,3 prosent.

**Figur 8. Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Fylke. Endring fra september 2021 til september 2022**



Kilde: NAV

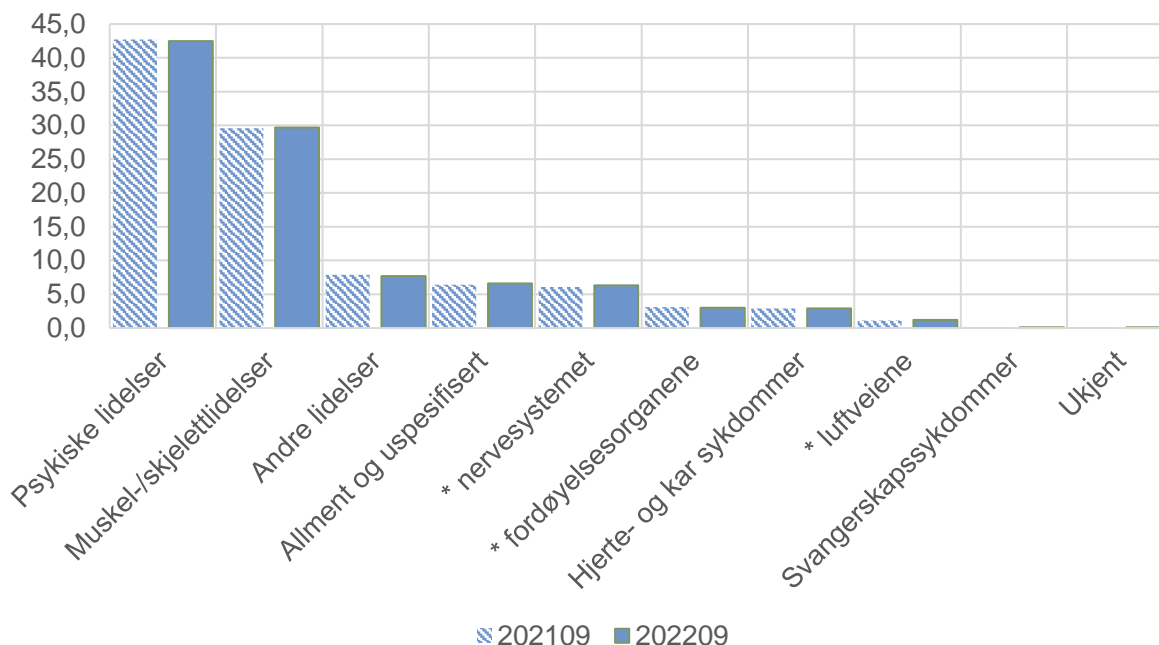
### **Store forskjeller mellom diagnosegruppene**

De fleste som mottar AAP er diagnostisert med enten psykiske lidelser eller muskel- og skjelettlidelser. Av de som mottok AAP i september 2022 var det noe under 58 400 som var diagnostisert med psykiske lidelser som hoveddiagnose, mens over 40 800 hadde en muskel- og skjelettlidelse. Dette utgjør hhv. 42,5 og 29,7 prosent av alle AAP mottakere. Sammenliknet med juni 2022 er antallet økt for de fleste diagnosegruppene. Størst økning er det for dem med psykiske lidelser som er økt med rundt 750 personer, tilsvarende 1,3 prosent. Det er større relativ økning for de med sykdommer i nervesystemet og allment og uspesifisert hvor antallet stiger med 1,9 og 2,5 prosent (tilsvarende omtrent 200 personer per diagnosegruppe). For de øvrige diagnosegruppene er endringen mer moderat, mens det er en marginal reduksjon i antall med svangerskapssykdommer.

Det har blitt flere mottakere i alle diagnosegrupper i løpet av det siste året. Det er spesielt muskel- og skjelettlidelser og psykiske lidelser som øker. For disse hovedgruppene stiger antall mottakere med 2 500 og 2 000 personer (hhv. 4,4 og 5,1 %). Det er allikevel klart større relativ endring for dem med sykdommer i luftveiene hvor antall mottakere økte med 13,7 prosent, eller 200 personer. Andre diagnosegrupper med en markant økning har vært allment og uspesifisert (8,9 %) og svangerskapssykdommer (8,4 %).



**Figur 9. Mottakere av arbeidsavklaringspenger etter diagnose. Prosentfordeling. September 2021 og september 2022.**

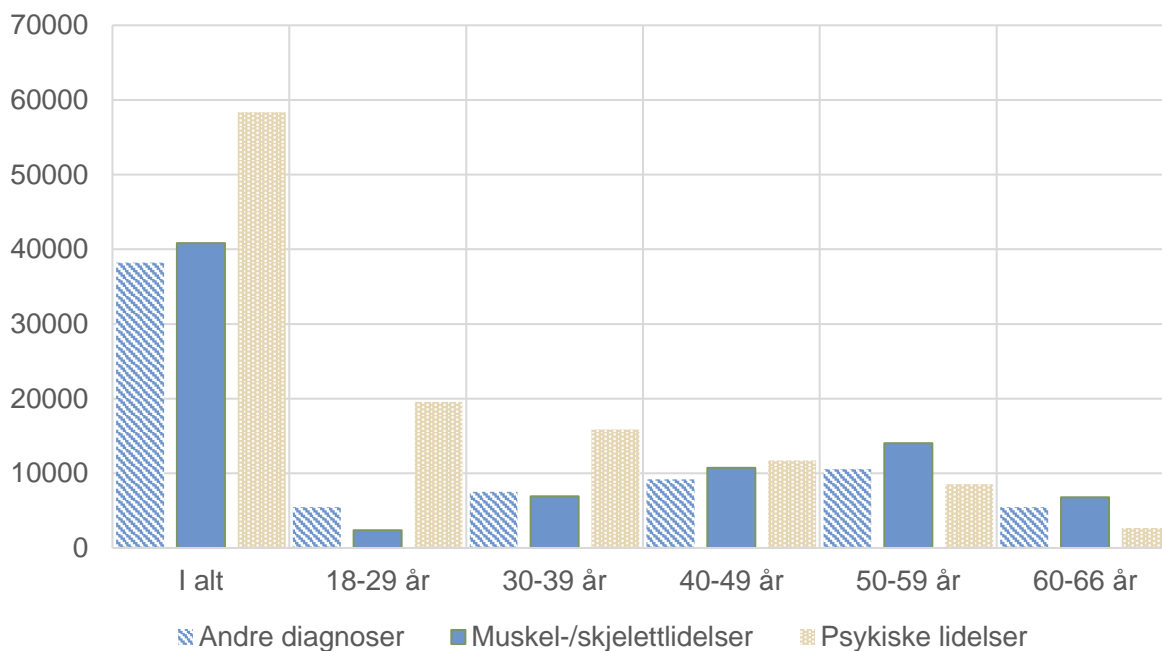


\*omtales i øvrig statistikk som «sykdommer i ...».

Kilde: NAV

Blant undergruppene av psykiske lidelser og muskel- og skjelettlidelser øker antallet for alle grupper sammenliknet med september 2021. Størst økning for dem med muskel- og skjelettlidelser har det vært for «andre muskel- og skjelettlidelser» hvor antallet økte med over 1 200 personer (5,5 %), mens den relative økningen er større for ryggliedelser med en økning på 700 personer, tilsvarende 6,9 prosent. For nakke-, skulder- og armlidelser er økningen på noe under 200 personer, eller 1,9 prosent. For dem med psykiske lidelser øker antallet klart mest hos dem med lettere psykiske lidelser, hvor antallet stiger med under 1 500 personer, eller 9,2 prosent. For andre psykiske lidelser øker antallet med 800 personer, tilsvarende 6 prosent, mens det for angst og depressive lidelser stiger med rundt 100 personer, eller 0,5 prosent. Ved utgangen av september var det 209 personer som mottok AAP med covid-19 relaterte diagnoser. Antallet holder seg lavt, men det er allikevel 140 flere personer med disse diagnosene enn tilsvarende ved periode i 2021.

**Figur 10. Mottakere av arbeidsavklaringspenger med muskel- og skjelettlidelser, psykiske lidelser og «andre lidelser», etter alder. Antall. September 2022**



Kilde: NAV

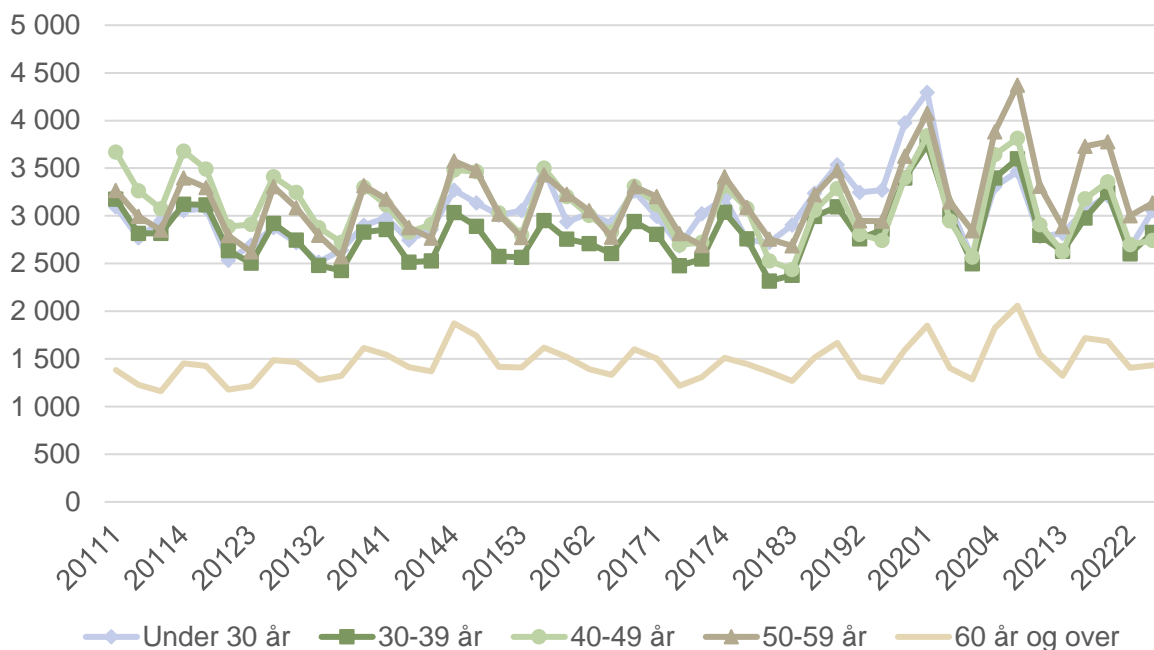
### Økt tilgang i tredje kvartal

I tredje kvartal 2022 var det noe under 13 200 personer som startet å motta AAP. Det var blant de i aldersgruppene under 30 og mellom 50 og 59 år hvor flest startet å motta AAP. For hver av disse gruppene var det rundt 3 100 personer som hadde tilgang til AAP i tredje kvartal. For de i gruppen 60 til 66 år var tilgangen på rett over 1 400 personer, mens det for de mellom 30-39 og 40-49 år var det hhv. 2 800 og 2 700 som startet å motta AAP. Mange av de som har tilgang til AAP vil også tidligere ha mottatt ytelsen. Hvis vi ser på helt nye mottakere, økte antallet med 8 600 personer. Dette er personer som aldri tidligere har mottatt AAP.

Tilgangen i tredje kvartal 2022 ligger noe høyere enn forrige kvartal. Det var rundt 800 flere som startet å motta AAP i tredje kvartal, noe som utgjør en økning på 6,6 prosent. Det var også en økning på 900 personer (7,4%) sammenliknet med tilsvarende periode året før. Det er spesielt blant dem under 30 år hvor antall som starter på AAP er økt. Sammenliknet med andre kvartal var det for denne gruppen en økning på 14,6 prosent i antall som startet på AAP og en tilsvarende økning for helt nye mottakere. Hvis vi sammenlikner med fjoråret ser vi at antallet øker for alle aldersgrupper uavhengig av om de har mottatt AAP tidligere, eller er helt nye mottakere. Aldersgruppen 40-49 år skiller seg noe med en generelt lavere økning. Det er

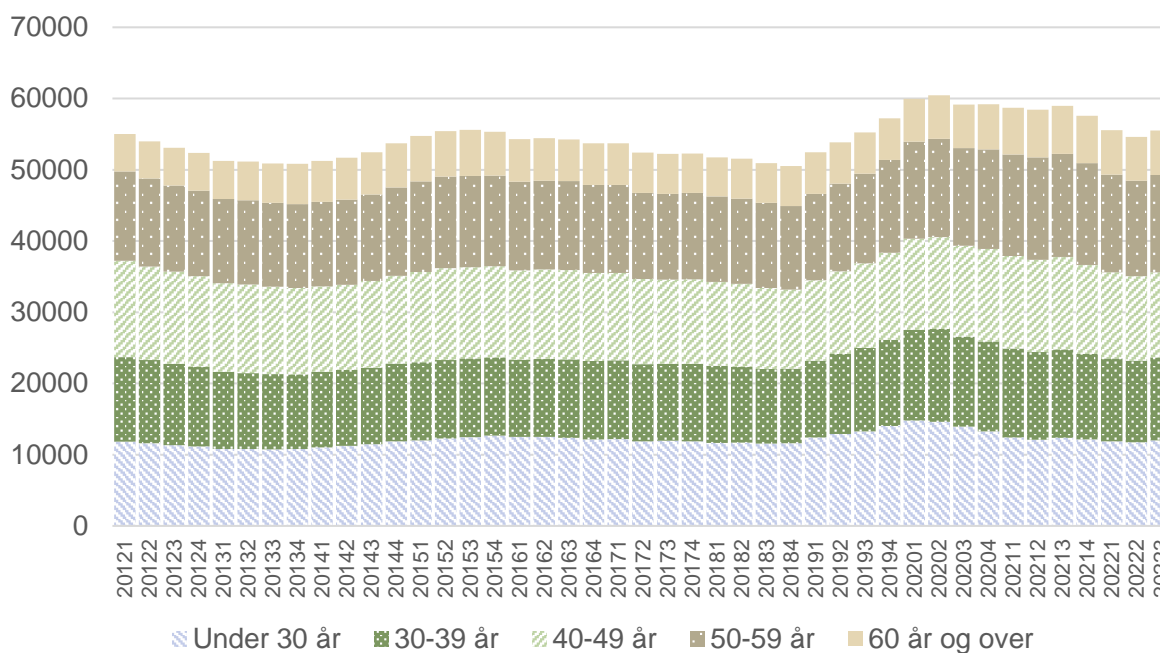
samtidig en tendens til at tilgangen øker mer i Oslo. Sammenliknet med kvartalet før var det 32 prosent flere som startet på AAP i perioden, deretter følger Møre og Romsdal og Viken med hhv. 18 og 14 prosent økning. Vi ser den samme tendens hvis vi sammenlikner med året før.

**Figur 11. Tilgang til arbeidsavklaringspenger (tilgang), etter alder. Antall.**  
**1. kvartal 2011 til 3. kvartal 2022**



Kilde: NAV

**Figur 12. Tilgang i løpet av det siste 12 måneder målt ved utgangen av perioden, etter alder. Antall. 1. kvartal 2012 til 3. kvartal 2022**



Kilde: NAV

### Færre med sykepenger før tilgang

Av dem som startet å motta AAP i tredje kvartal kom 57,9 prosent fra sykepenger. Andelen gikk ned med 1,7 prosentpoeng fra tredje kvartal 2021 hvor 59,6 prosent mottok sykepenger i forkant av overgang til AAP. Samtidig var 32,5 prosent registrert som enten arbeidssøkere eller med nedsatt arbeidsevne før tilgang til AAP. Andelen økte med 3,1 prosentpoeng fra fjoråret, mens andelen uten kjent status før tilgang ble redusert fra 11 prosent i 2021 til 9,6 prosent i 2022.

Dersom vi ser på helt nye mottakere var det 66,3 prosent som kom fra sykepenger (vedlegg E). Denne andelen har holdt seg relativt stabil over tid, men er noe redusert i tredje kvartal. Samtidig var andelen som var registrert som arbeidssøker eller med nedsatt arbeidsevne på 25,1 prosent, mens 8,6 prosent var uten kjent status. De fleste som mottar sykepenger vil ha et arbeidsforhold, og personer som mottar sykepenger med et arbeidsforhold vil samtidig kunne ha et høyere beregningsgrunnlag for AAP<sup>3</sup>.

<sup>3</sup> Se infosider om beregning av AAP; <https://www.nav.no/aap>.

**Tabell 1. Tilgang på AAP og status 2 måneder før tilgang. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. 3. kvartal 2014 til 2022**

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I alt	12 434	12 605	12 460	12 287	11 674	13 072	11 758	12 280	13 196
Sykepenger	59,9	58,1	58,1	56,8	55	51,4	60,6	59,6	57,9
Arbeidssøker/ Nedsatt arbeidsevne	25,8	26,8	28,8	30,3	34,5	36,4	30,1	29,4	32,5
Annet og ukjent	14,3	15,1	13,1	12,9	10,5	12,2	9,3	11	9,6

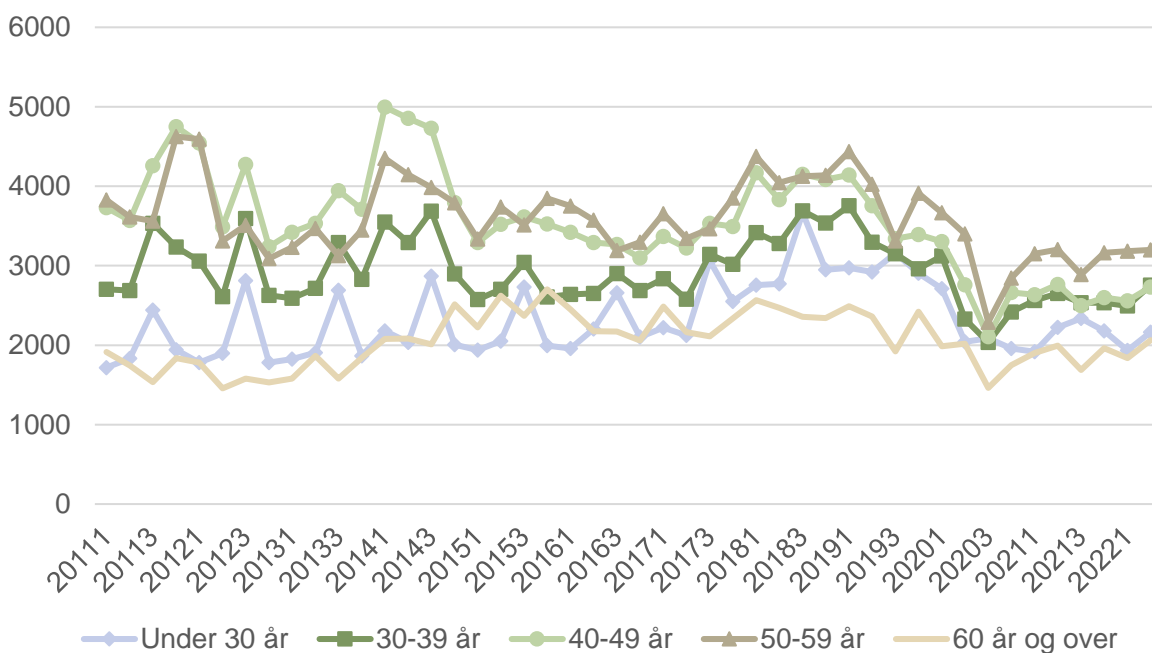
Kilde: NAV

### Flere slutter på AAP

Retten over 12 900 personer sluttet å motta AAP i andre kvartal 2022. Flest var det i aldersgruppen 50 til 59 år hvor nær 3 200 personer hadde avgang fra ytelsen. For dem i aldersgruppen 60 og eldre sluttet 2 100 personer å motta AAP, mens tilsvarende antall for dem under 30 år var på 2 200. For de i aldersgruppene 30 til 39 og 40 til 49 år var avgangen på rett rundt 2 750 per aldersgruppe. Ettersom beholdningen på AAP er definert som at en person mottar en AAP utbetaling som ikke er en etterbetaling fra tidligere perioder så vil en avgang fra ytelsen kunne innebære et midlertidig og kort opphold.

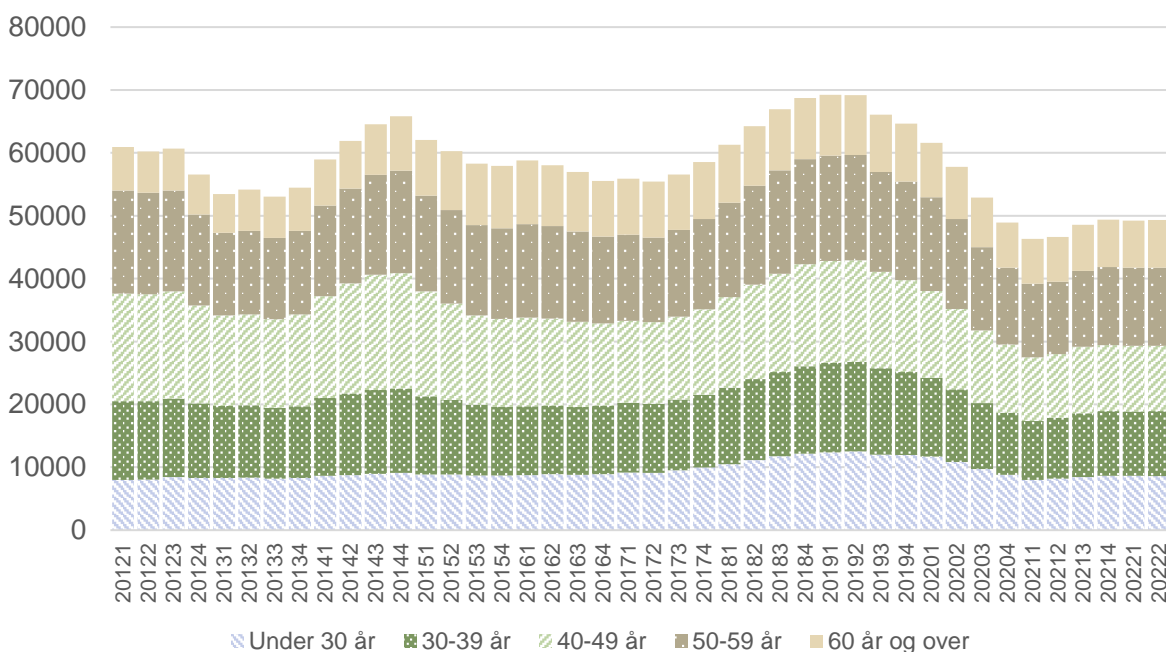
Sammenlikner vi med første kvartal 2022 så ser vi at avgangen har økt med rundt 900 personer, mens det er bare en marginal økning sammenliknet med tilsvarende periode i 2021. Vi ser at utviklingen med økt avgang gjelder alle aldersgrupper bortsett fra de mellom 50 og 59 år hvor antallet holder seg stabilt. En årsak til økt avgang kan være at en del personer som var avklart til AAP etter §11-17 (AAP i perioden som arbeidssøker) mistet retten til AAP i slutten av mars 2022. Disse vil kunne ha mottatt siste utbetaling av AAP ytelse i mars eller april, og vil dermed være registrert med avgang først i andre kvartal. Forlengelsene som ble innført i forbindelse med koronaperioden vil løpe ut 31. oktober. En del av disse vil avklares i perioden før og vil derfor kunne ha avgang allerede i tredje kvartal 2022. Det er allikevel sannsynlig at vi først ser konsekvensene av dette i fjerde kvartal og at antall AAP mottakere reduseres mot slutten av året.

**Figur 13. Antall avganger fra arbeidsavklaringspenger (avgang), etter alder. Antall. 1. kvartal 2011 til 2. kvartal 2022**



Kilde: NAV

**Figur 14. Avgang i løpet av det siste 12 måneder målt ved utgangen av perioden, etter alder. Antall. 4. kvartal 2011 til 2. kvartal 2022**



Kilde: NAV

## Lavere andel er i arbeid etter avgang

Av dem som hadde avgang i fjerde kvartal 2021 var det 19,4 prosent som 6 måneder etter var i arbeid, uten kjent tilknytning til NAV<sup>4</sup>. Det var i tillegg 14,4 prosent som var i arbeid samtidig som de mottok uføretrygd og ytterligere 7,3 prosent som var i arbeid samtidig som de mottok annen ytelse fra NAV eller var registrert med oppfølging. Totalt var det 5,7 prosent som mottok AAP på nytt. De fleste av disse vil bare ha hatt et kort opphold i utbetalt ytelse og for mange av dem trenger ikke avgangen bety en endring i sak. Slike kortvarige opphold kan for eksempel skyldes kortvarig arbeid som har medført fravær av utbetaling, eller det kan skyldes forsinkelse i utbetaling eller for sent innsendt meldekort. For de resterende ser vi at 40 prosent mottok uføretrygd uten at de var registrert med et arbeidsforhold, mens 2,5 prosent mottok en annen ytelse fra NAV. Rundt 3,7 prosent av dem med avgang var registrert med nedsatt arbeidsevne og 0,6 prosent som var registrert som arbeidssøkere. Disse gruppene hadde ingen kjent statlig ytelse hos NAV i perioden. De resterende 6,5 prosent er uten kjent arbeidsforhold og er heller ikke mottakere av NAV ytelse eller under oppfølging. NAV har ikke informasjon om sosialhjelp for dem med avgang i fjerde kvartal 2021<sup>5</sup>. Mottak av sosialhjelp er ikke gjensidig utelukkende med noen av statusgruppene i statistikken, men generelt vil personer som er uten kjent status eller som får oppfølging uten ytelse ha en økt sannsynlighet for å motta sosialhjelp.

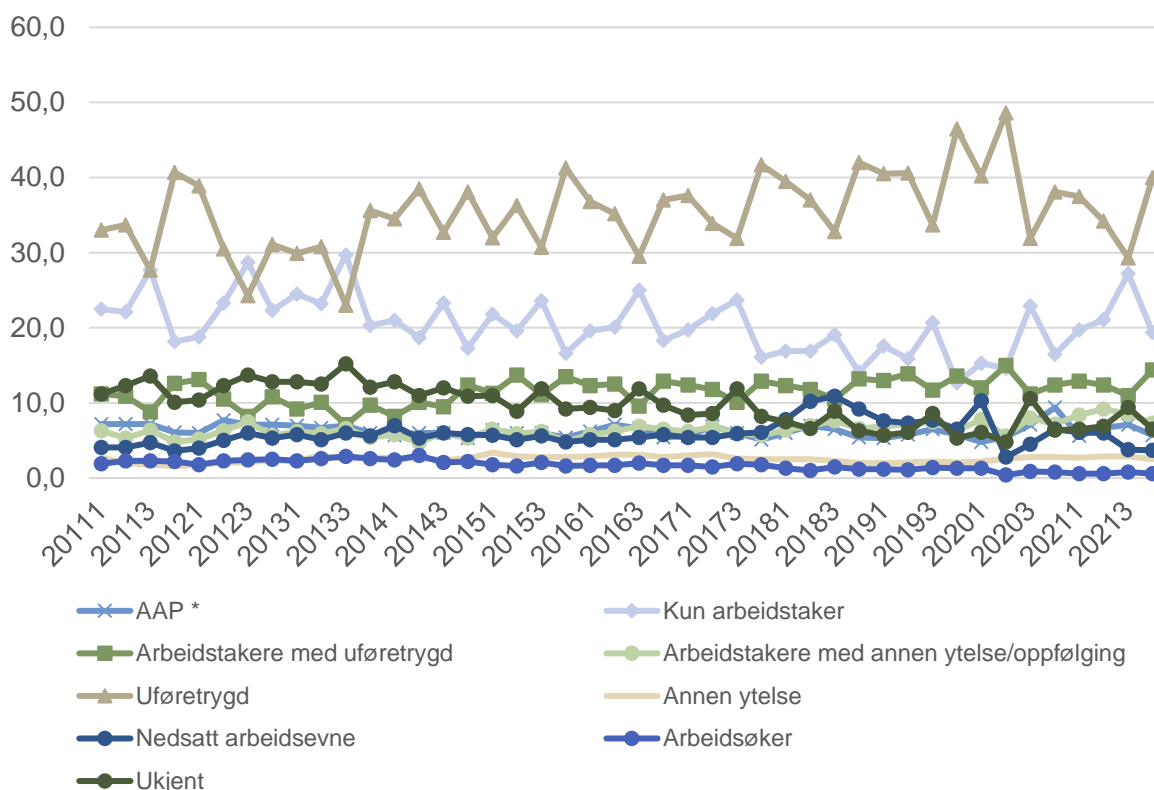
Gjennom store deler av 2021 har vi sett en tendens til at andelen som ender med arbeid øker samtidig som andelen som mottar uføretrygd ble redusert. Dette henger sannsynligvis sammen med utviklingen på arbeidsmarkedet. Reduksjonen i andelen som ender med arbeid i fjerde kvartal er betydelig, men henger delvis sammen med sesongvariasjoner med en generell lavere sannsynlighet for å være i arbeid etter avgang mot slutten av året. Vi kan også anta at enkelte forsvant ut av ytelsen etter å ha gått til makstid av forlengelsene i slutten av tredje kvartal, og at flere av disse ble avklart til uføretrygd.

---

<sup>4</sup> Etter avgang fra AAP vurderes status 6 måneder etter. Det tilsier at statistikk som anslår hvor personer ender etter endt AAP ytelse vil ha et etterslep. Vurdering av status 6 måneder etter avgang anses som et robust mål for status etter avgang, og det er generelt større endringer i fordelingen mellom statusgrupper det første halvåret enn hva det er i perioden etter sjetten måned.

<sup>5</sup> NAV mottar data fra KOSTRA etterskuddsvis hvert år. Foreløpige tall vil som regel være tilgjengelig på våren, mens endelige tall vil være tilgjengelig over sommeren.

**Figur 15. Arbeidsmarkedsstatus seks måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger. Andel. 1 kvartal 2011 til 4. kvartal 2021<sup>6</sup>**



\* Personer som mottar AAP er tilbake på ytelsen 6 måneder etter avgang.

Kilde: NAV

## Sannsynligheten for å avslutte AAP er redusert

Av dem som mottok AAP i desember 2021 var det 83,6 prosent som mottok AAP 6 måneder etter<sup>7</sup>. Det tilsier at den totale sannsynlighet for at en person ikke lenger mottok AAP var 16,4 prosent. Andelen som fortsatt mottok AAP økte med 0,7 prosentpoeng fra året før, men langt høyere enn perioden 2018 til 2019 hvor regelverksendringene medførte et økt frafall fra ytelsen. Sannsynligheten for å være i arbeid lå på 3 prosent, en økning på 0,4 prosentpoeng fra fjoråret og i tråd med tendensen vi så for overgangsstatistikken etter avgang for samme periode. Vi ser samtidig at sannsynligheten for å motta uføretrygd lå på 6,3 prosent, en svak nedgang på 0,4

<sup>6</sup> Grafen er periodisert etter avgangstidspunkt, mens status er vurdert 6 måneder etter. Status for 3. kvartal 2021 er altså for de som hadde avgang fra AAP i 3. kvartal 2021, mens status etter avgang for den gruppen er vurdert 2. kvartal 2022.

<sup>7</sup> Sannsynligheten for å avslutte et AAP løp beregnes her som at en person mottar AAP i en måned, men ved kontroll av status 6 måneder etter er personen ikke lenger registrert med AAP. Statistikken har derfor likhetstrekk med statistikken som viser status etter avgang fra AAP og bærer preg av de samme begrensninger if.t forsinkelser.



prosentpoeng fra fjoråret. Også her ser vi en kraftig reduksjon fra 2018 til 2019, men vi ser at sannsynligheten for å være i arbeid var stabil med perioden før regelverksendringen.

**Tabell 2. Sannsynlighet for å avslutte AAP. Andel. September 2014 til september 2021<sup>8</sup>**

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
<b>I alt</b>	151297	148534	146262	140623	123968	114893	124362	132560
AAP	83,6	83,1	83,2	81,4	76,6	79,5	82,9	83,6
Kun arbeidstaker	2,8	2,7	2,8	2,6	3,2	2,5	2,6	3
Arbeidstakere med uføretrygd	2,2	2,3	2,3	2,7	3,4	3,1	2,5	2,4
Arbeidstakere med annen ytelse/oppfølging	1,6	1,7	1,8	1,6	2,5	2,1	2,3	2,2
Uføretrygd	6,1	6,6	6,4	7,9	9,7	9,2	6,7	6,3
Annen ytelse	0,6	0,6	0,6	0,7	0,9	0,8	0,7	0,5
Kommunale ytelser [1]	0,9	0,8	0,8	1	1,3	0,9	0,7	-
Nedsatt arbeidsevne	0,9	0,9	0,8	0,9	1,2	0,9	0,8	0,8
Arbeidssøker	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0	0,2
Ukjent	1,3	1,2	1,1	1,1	1,1	0,9	0,8	1

[1] Basert på foreløpige innrapporteringer i KOSTRA for 2021. Tall for 2022 er ikke tilgjengelige før 2023.

Kilde: NAV

## Varighet på AAP

Rett over 137 400 personer mottok AAP i løpet av september måned. Av disse hadde rundt en av tre mottatt ytelsen i ett år eller mindre. Denne gruppen utgjør til sammen 43 900 personer. De fleste av disse vil ha mottatt AAP sammenhengende det siste året, noe som tilsier at de fleste også har hatt tilgang i løpet av perioden. Samtidig som rundt 32 prosent hadde mottatt AAP i ett år eller mindre var andelen mottakere med en varighet på 2 og 3 år hhv. 28 og 20 prosent, noe som til sammen utgjør 65 300 personer. Av de resterende var det 11 prosent som hadde mottatt i 4 år, mens ytterligere 9 prosent hadde mottatt i 5 år eller mer.

Ordinært vil personer med en varighet på over tre år motta AAP etter unntaksbestemmelsene i §11-12 eller som ferdig avklart etter §11-17 eller §11-18. Forlengelsene av AAP som følge av koronapandemien virker derimot inn på dette ved at personer kan ha mottatt ordinær AAP i en periode på 3 år eller mer. Dersom vi fordeler AAP mottakere etter hvilken lovparagraf de fikk ytelse for ser vi at 87 prosent, eller rundt 119 800 personer mottok AAP etter de ordinære bestemmelsene i §11-12, mens 3 prosent eller 4 200 personer mottok AAP etter

<sup>8</sup> Grafen er periodisert etter beholdningstidspunkt, mens status er vurdert 6 måneder etter. Status for desember 2021 er altså for de som mottok AAP i løpet av måneden, mens status etter avgang for den gruppen er vurdert 6 måneder etter, i juni 2022. Andelen som fortsatt mottar AAP viser da sannsynligheten for at personer som mottok AAP i desember 2021 fortsatt står som mottakere 6 måneder etter etc.

unntaksbestemmelsene. Samtidig var det 9 prosent eller 12 700 personer som mottok AAP under vurdering for uføretrygd. Vi ser at denne gruppen er økt rundt 1 900 personer i tredje kvartal. Dette skyldes at mange som nærmer seg maksdato i forbindelse med forlengelsene som varer ut oktober, vil være avklart til uføretrygd og mottar nå AAP i påvente av vedtak om uføretrygd. Vi antar at tallet vil øke de neste ukene, frem mot 31. oktober. Erfaringsmessig vil rundt 95 prosent av dem som mottar AAP under vurdering for uføretrygd motta uføretrygd 6 måneder etter avgang fra AAP. Det vil medføre en økning i antall uføremottakere som kommer fra AAP i den kommende perioden, Av de resterende AAP mottakere var det 1 prosent, eller 900 personer, som mottok AAP som ferdig avklart til arbeid. De øvrige mottok AAP som sykepengeerstatning (§11-13), og utgjør under 1 prosent av alle mottakere.

**Tabell 3. Mottakere av arbeidsavklaringspenger fordelt på hvor lenge de har mottatt ytelsen. Antall. September 2022, og endring fra september 2021**

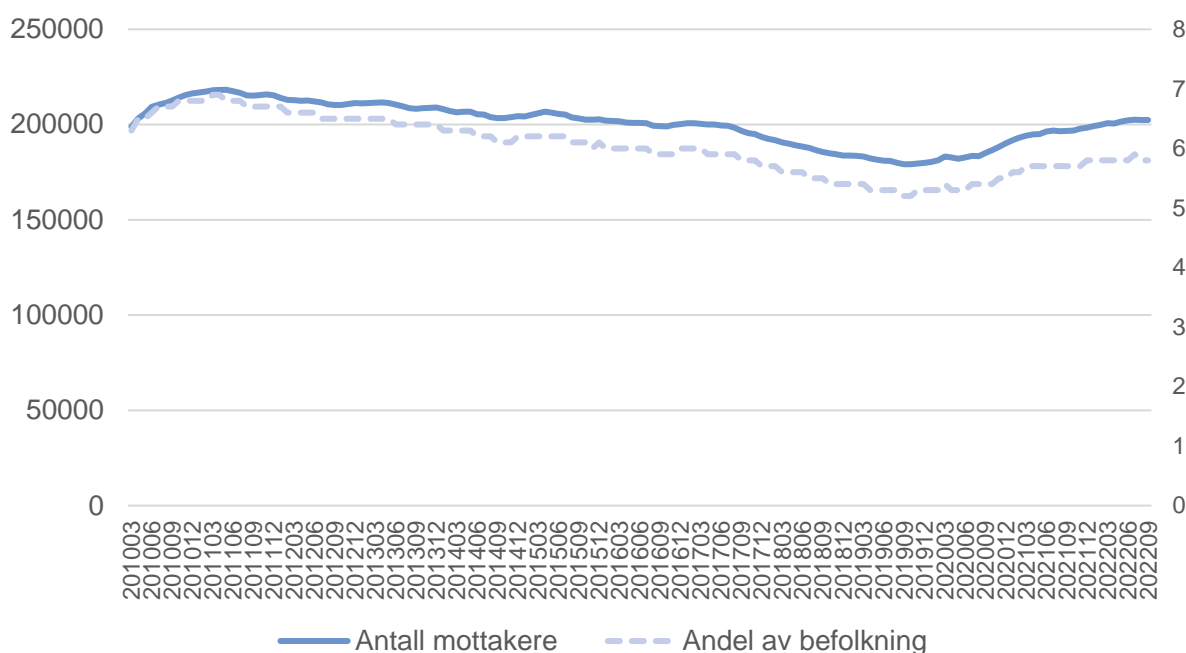
	Antall September 2022	Endring fra September 2021	Endring i prosent fra September 2021
I alt	137 423	6 332	4,8
1 år (1-12 mnd)	43 887	-2 279	-4,9
2 år (13-24 mnd)	38 119	1 031	2,8
3 år (25-36 mnd)	27 205	3608	15,3
4 år (37-48 mnd)	15 723	2253	16,7
5 år (49-60 mnd)	7 203	-729	-9,2
Over 5 år (61 mnd -)	5 286	2448	86,3

Kilde: NAV

### Nedsatt arbeidsevne

I løpet av september 2022 var det 202 419 personer som var registrert med nedsatt arbeidsevne. Dette utgjør 5,8 prosent av befolkning i aldersgruppen 18 til 66 år. Andelen av befolkningen har holdt seg stabil i tredje kvartal, og antallet økte med rundt 200 personer. Sammenlikner vi med året før økte antallet med over 5 800 personer eller 3 prosent. Andelen av befolkningen som var registrert med nedsatt arbeidsevne var 0,1 prosentpoeng høyere i september 2022 enn tilsvarende periode året før.

**Figur 16. Antall personer (venstre akse) og andel av befolkningen i aldersgruppen 18-66 år (høyre akse) med nedsatt arbeidsevne. Antall. Andel. Mars 2010 – september 2022**



Kilde: NAV

### Nedsatt arbeidsevne og ytelse

Av de 202 419 personer som var registrert med nedsatt arbeidsevne var rundt 133 200 registrert med et vedtak om AAP<sup>9</sup>. Denne gruppen utgjør 65,8 prosent av alle med nedsatt arbeidsevne og antallet er økt med 6 800 fra året før. Samtidig var det noe over 20 800 personer, eller 10,3 prosent, som mottok uføretrygd. Denne gruppen har hatt en svakere økning enn gruppen med AAP og ligger bare 400 personer over tilsvarende periode i 2021. Størst endring er det for dem som var registrert med vedtak om dagpenger. I september 2022 var 1 800 personer registrert med nedsatt arbeidsevne og dagpenger. Det er en nedgang på 2 100 fra fjoråret. Personer som mottar dagpenger skal i utgangspunktet være arbeidsføre, men det kan tenkes at koronapandemien har medført at en del som skulle vært registrert som arbeidssøkere, tidligere var registrert med nedsatt arbeidsevne og at denne ikke er endret når de søker dagpenger. At vi ser en kraftig reduksjon for denne gruppen henger derfor sannsynligvis sammen med den generelle reduksjonen i antall mottakere av dagpenger som følge av bedringen på

<sup>9</sup> Ordinær statistikk definerer en AAP mottaker som en personer som har mottatt AAP ytelse ila. måneden. Den kan dermed skille seg fra antall personer med vedtak om AAP. Enkelte som mottar AAP vil heller ikke være registrert med nedsatt arbeidsevne, dette gjelder spesielt dem som er registrert i periode som arbeidssøker (§11-17), og personer som har avgang i perioden.

arbeidsmarkedet for arbeidssøkere. Det er også noen flere som mottar sykepenger samtidig som de er registrert med nedsatt arbeidsevne. Ved utgangen av september var 6 200 personer registrert i denne gruppen, en økning på rundt 1 400 fra fjoråret. For tiltakspenger var det noe under 3 600 som mottok oppfølging grunnet nedsatt arbeidsevne, en reduksjon på rundt 1 000 fra fjoråret.

**Tabell 4: Personer med nedsatt arbeidsevne fordelt på ytelser (justert for dobbeltellinger). Antall og andel. September 2022, endring fra september 2021**

	Totalt	AAP	Uføretrygd	Dagpenger	Overgsstønad	Sykepenger	Tiltakspenger	Annet/ukjent
Antall	202 419	133 237	20 836	1 840	3 848	6 195	3 551	32 912
Andel prosent	100	65,8	10,3	0,9	1,9	3,1	1,8	16,3
Endring fra i fjor	5 782	6 790	442	-2 095	-151	1 435	-1 035	396

Kilde: NAV

### Nedsatt arbeidsevne og arbeidsmarkedstiltak

Blant personer med nedsatt arbeidsevne var det 58 900 som var registrert med et arbeidsrettet tiltak. Dette utgjør rundt 29 prosent av alle registrert med tilsvarende oppfølging. Sammenliknet med året før er antallet stabilt. For dem under 30 år ser vi svak økning på 300 personer samtidig som at antall for aldersgruppen 30-59 år har en tilsvarende reduksjon. Av dem som var registrert med nedsatt arbeidsevne i aldersgruppen under 30 år var 41,8 prosent i et eller annet tiltak i september 2022. Tilsvarende andel for dem i aldersgruppen 30 til 59 år og 60 år og eldre var henholdsvis 27 og 15,5 prosent. En større andel av dem som ikke er registrert med tiltak er under annen oppfølging, som medisinsk behandling, rehabilitering eller sosial trening. Det vil også være en del personer hvor arbeidsrettet tiltak ikke er ansett som mulig eller hensiktsmessig, for eksempel ved kortvarig registrering eller alvorlig sykdom.

De største tiltaksgruppene er arbeidspraksis, opplæring, oppfølging, tilrettelagt arbeid og lønnstilskudd. Disse utgjør til sammen rundt 94 prosent av all tiltaksdeltakelse for gruppen. Det er allikevel noe forskjeller dersom vi fordeler per aldersgruppe. For dem i aldersgruppen under 30 år som deltar på arbeidsrettet tiltak er det arbeidspraksis (22,4%), opplæring (22,1%), oppfølging (21,6%) og tilrettelagt arbeid (20,3%) som er de vanligste tiltakene. Andel som deltar i tiltak med lønnstilskudd ligger noe lavere (10,9%). For dem i gruppen 50 til 59 år er det

tilrettelagt arbeid (21,3 %), oppfølging (19,5 %), opplæring (18,7%) og lønnstilskudd (17,4 %) som benyttes. For dem i gruppen 60 og eldre er de vanligste tiltakene lønnstilskudd (31,9 %) og tilrettelagt arbeid (30,7 %).

Sammenliknet med fjoråret ser vi en reduksjon i bruken av arbeidspraksis hvor det i løpet av september var 1 000 færre som deltok i tiltaket. Samtidig øker bruken av tiltaket oppfølging med omtrent 1 000 personer. For de øvrige tiltakene er det små endringer, men vi ser en stor relativ reduksjon i bruken av avklaringstiltak, med nær 400 færre deltakere i år, noe tilsvarer en reduksjon på nær 12 prosent. I forkant av tiltaksdeltakelse foretas det en vurdering om tiltaket er egnet for den enkelte. Det gjøres derfor en seleksjon som kan være ulik for hvert tiltak og det er derfor vanskelig å si noe konkret om hvor stor sannsynlighet hvert tiltak har for at tiltaket fører til varig arbeid. Sannsynligheten bestemmes også av andre faktorer som for eksempel situasjonen på arbeidsmarkedet og definisjonen av varig overgang til arbeid. Tidligere analyser har allikevel vurdert at personer som er registrert med lønnstilskudd kan ha en økt sannsynlighet for å være i arbeid etter endt tiltaksdeltakelse.

**Tabell 5. Personer med nedsatt arbeidsevne som deltar i et arbeidsrettet tiltak. Alder og type tiltak. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. September 2022**

	I alt	Under 30 år	30-59 år	60 år og over
I alt	58 871	18 566	37 190	3 115
Arbeidspraksis	10 408	22,4	16	10,1
Arbeidsrettet rehabilitering	553	0,4	1,2	1
Avklaringstiltak	2 694	2,1	5,4	9,8
Jobbskaping og egenetablering	27	0	0,1	0
Lønnstilskudd	9 502	10,9	17,4	31,9
Oppfølging	11 681	21,6	19,5	13,8
Opplæring	11 115	22,1	18,7	1,9
Tilrettelagt arbeid	12 640	20,3	21,3	30,7
Tilrettelegging	251	0,2	0,5	0,7

Kilde: NAV

## Vedlegg

### A. Definisjoner for hvem som tilhører gruppen med nedsatt arbeidsevne og hvem som kan motta arbeidsavklaringspenger.

#### **Personer med nedsatt arbeidsevne**

Begrepet «personer med nedsatt arbeidsevne» omfatter personer som på grunn av sykdom, skade eller andre hindringer har behov for ekstra oppfølging fra NAV for å få eller beholde arbeid. Bistandsbehovet fastsettes etter en arbeidsevnevurdering og vil omfatte arbeidsrettede tilbud og annen oppfølging som medisinsk behandling, rehabilitering, sosial trening/oppfølging og tilrettelegging.

Mange blir registrert med nedsatt arbeidsevne etter å ha brukt opp retten til sykepenger, eller fordi de fortsatt trenger tid til rehabilitering eller omskolering. Andre har vært lenge arbeidsledig, men på grunn av helsemessige utfordringer vurderes de å ha ekstra behov for oppfølging for å kunne komme i jobb. Personer som mottar sykepenger eller uføretrygd regnes ikke med i statistikken over personer med nedsatt arbeidsevne, med mindre de mottar arbeidsrettet oppfølging rettet mot personer med nedsatt arbeidsevne.

#### **Arbeidsavklaringspenger**

Arbeidsavklaringspenger kan innvilges til personer som har fått arbeidsevnen nedsatt med minst femti prosent på grunn av sykdom. Det er et krav at det foreligger en gyldig diagnose i henhold til klassifiseringssystemene ICD 10 og ICPC 2. Det er også et vilkår at man enten er under aktiv behandling, deltar i et aktivt tiltak, eller at man selv etter at dette er prøvd fremdeles anses å ha en viss mulighet for å komme i arbeid, og får oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten.

Tidligere (før 1.3.2010) mottok personer som var under medisinsk behandling rehabiliteringspenger, mens de som deltok i et arbeidsrettet tiltak mottok attføringspenger. Tidsbegrenset uførestønad kunne innvilges om man, til tross for medisinsk behandling og forsøk på attføring, ikke kunne komme i arbeid i overskuelig framtid, men at det var håp på lengre sikt. Regelverket er endret fra 1.1.2018. Endringene fører blant annet til at perioden en kan motta AAP er satt til 3 år, i tillegg til 2 år i en unntaksperiode. Periode under vurdering for uføretrygd, etter å ha blitt avklart til arbeid eller med AAP som sykepengeerstatning, vil kunne komme i tillegg til dette.

#### **Minsteytelse AAP**

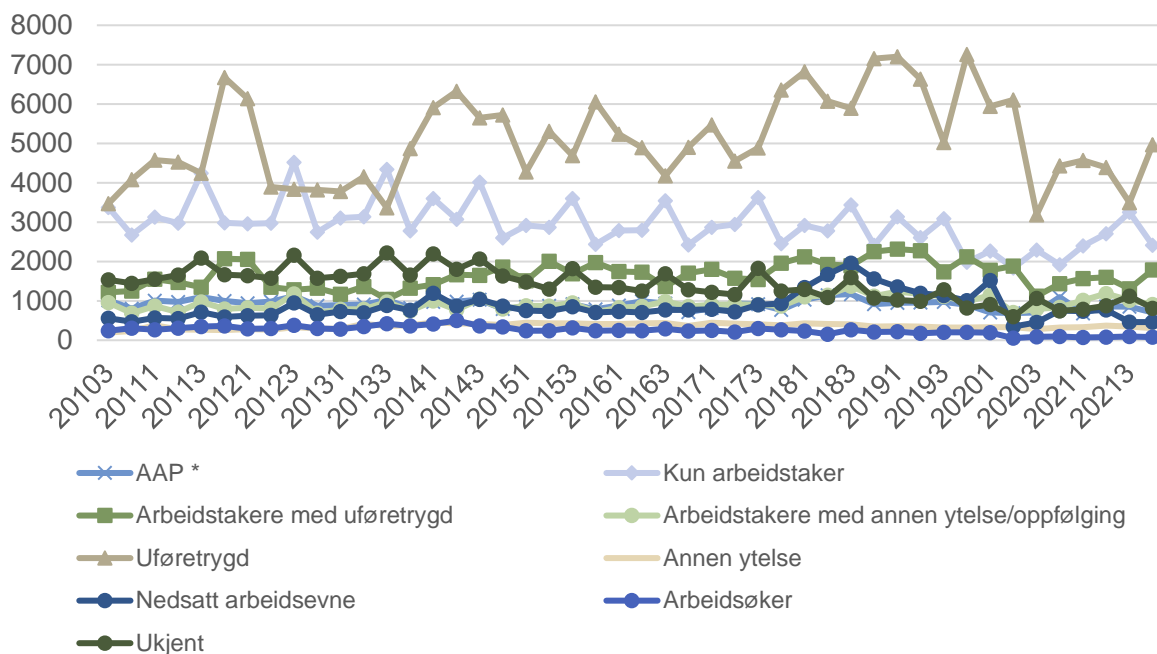
Minsteytelse over 25 år: Hvis du ikke har hatt lønnsinntekt eller mottatt andre ytelser før arbeidsevnen din ble redusert med minst 50 prosent, vil du likevel kunne få AAP. Minsteytelsen er på 2 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) per år.

Garantert minsteytelse under 25 år: Har du ikke hatt lønnsinntekt før arbeidsevnen din ble redusert med minst 50 prosent, vil du likevel kunne få AAP. Minsteytelsen er på 2/3 av 2 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) per år.

Hvis du har hatt inntekt som gir et høyere grunnlag enn garantert minsteytelse, får du beregnet ytelsen etter inntekten din. Fra og med den dagen du fyller 25 år blir ytelsen oppjustert til 2 ganger folketrygdens grunnbeløp. Per 1. mai 2020 tilsvarer grunnbeløpet kr 101 351. Minsteytelsen vil da være henholdsvis kr 202 702 og 135 135 for dem i aldersgruppen 25 år og eldre, og dem under 25 år.

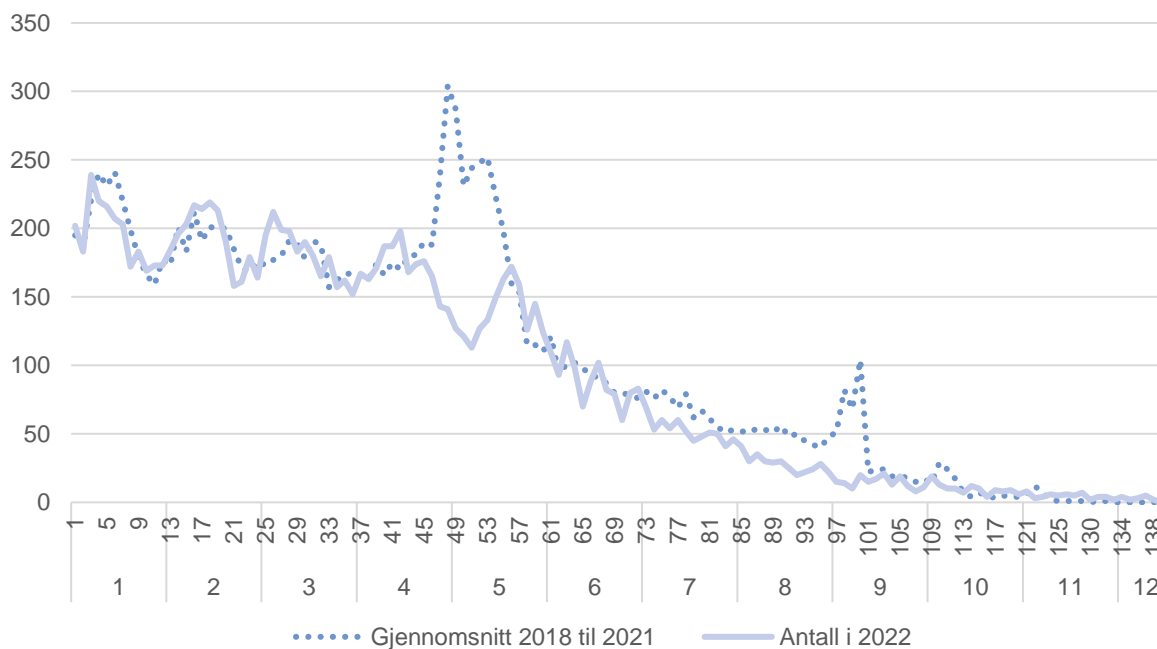
## Vedlegg

### A. Arbeidsmarkedsstatus seks måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger. Antall. 1 kvartal 2011 til 4. kvartal 2021.



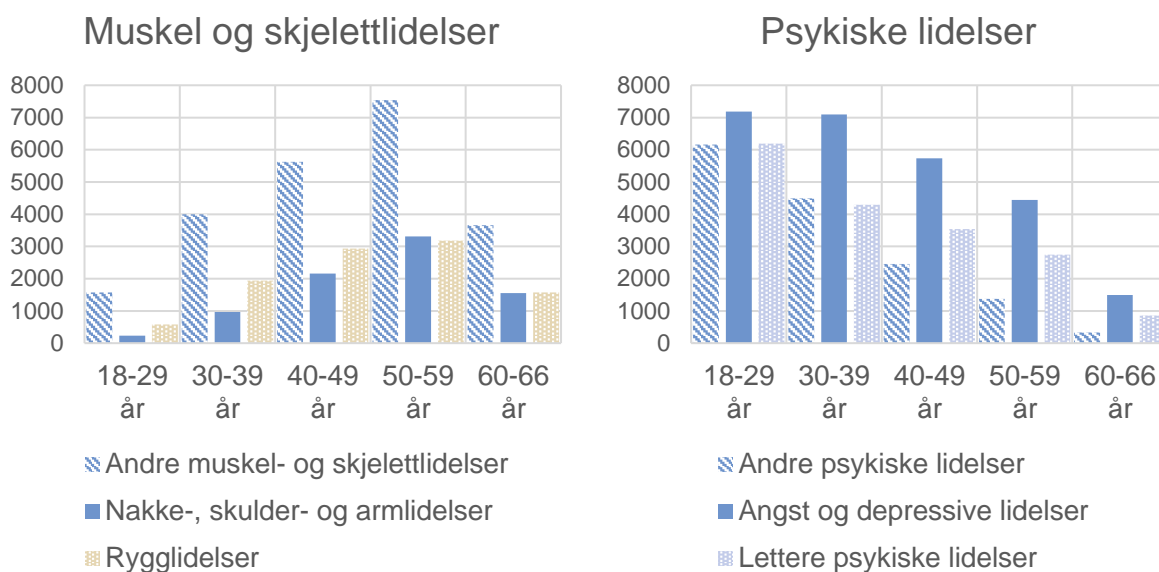
Kilde: NAV

### B. Varighet ved avgang og antall personer. Antall måneder med stønad. Antall. 2. kvartal 2022.



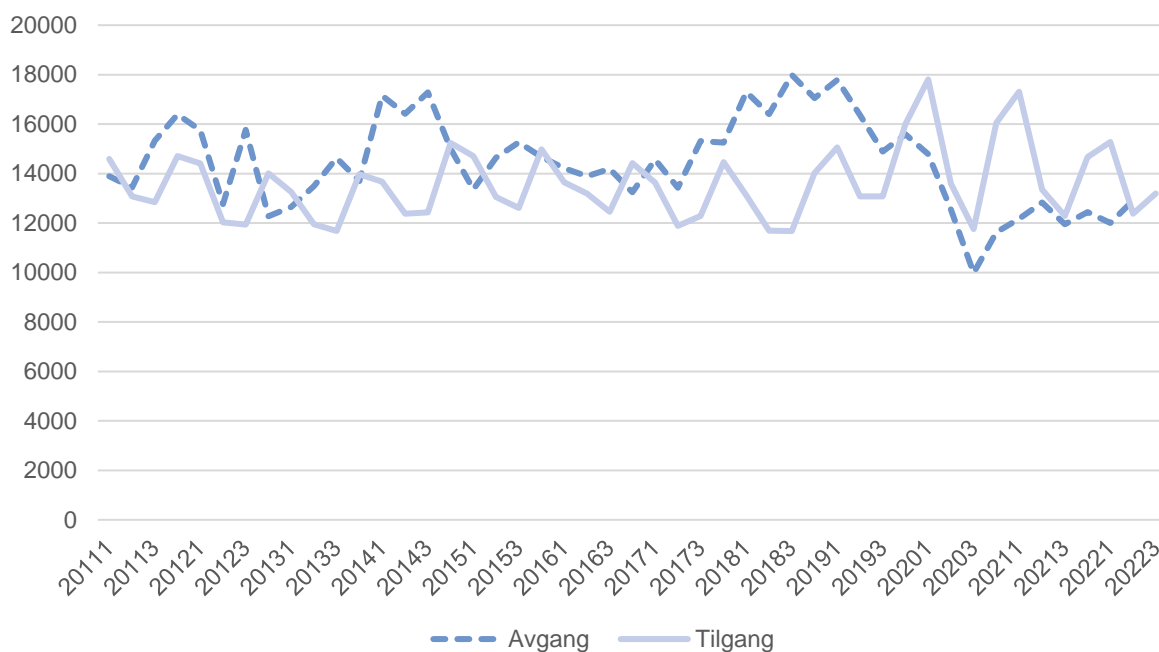
Kilde: NAV

**C. Psykiske lidelser og muskel, og skjelettlidelser, undergrupper fordelt på aldersgruppe. Andel. September 2022.**



Kilde: NAV

**D. Antall nye mottakere av arbeidsavklaringspenger (tilgang) og antall som ikke lenger mottar arbeidsavklaringspenger (avgang). Antall. 1. kvartal 2011 til 3. kvartal 2022.**



Kilde: NAV



**E. Tilgang på AAP og status 2 måneder før tilgang. Helt nye mottakere. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. 3. kvartal 2014 til 3. kvartal 2022**

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I alt	9 110	9 034	8 675	8 382	7 739	7 911	7 486	7 876	8 600
Sykepenger	70,9	69,3	69,3	69,1	68,1	65,8	71,5	69,1	66,3
Arbeidssøker/Nedsatt arbeidsevne	17,2	17,8	20,2	21	24,8	25	20,2	20,8	25,1
Annet og ukjent	11,9	12,9	10,5	9,8	7,1	9,2	8,3	10,2	8,6

Kilde: NAV

## **Referanser**

Bragstad, Torunn og Brage, Søren. «Unge på arbeids og helse relaterte ordninger», Arbeid og velferd 2/2011, s. 36-47.

Bragstad, Torunn og Sørbø, Johannes. «Hvem er de unge med nedsatt arbeidsevne», Arbeid og velferd 1/2014, s. 51-63

Lande, Sigrid. «Færre får innvilget arbeidsavklaringspenger med nytt regelverk», Arbeid og velferd 2/2020, s. 81-98

Lande, Sigrid. «AAP-innstramming: Midlertidig strengere praksis og flere tilbake etter karens», Arbeid og velferd 3/2021, s. 71-91

Leknes, Stefan og Løkken, Sturla (2022). «Befolkningsframskrivninger for kommunene 2022», Rapport, SSB.

Myklathun, Kristian, Sørbø, Johannes, Vidal-Gil, Eugenia. «Utviklingen på arbeidsmarkedet. Navs arbeidsmarkedsprognose», Arbeid og velferd 2/2022, s. 125-137